

UMIEJĘTNOŚĆ UCZENIA SIĘ

A. *PODEJMOWANIE DECYZJI* – rozpatrywanie czynników etycznych i społecznych oraz kwestii bezpieczeństwa w podejmowaniu decyzji.

1. Zidentyfikowanie norm społecznych i kwestii bezpieczeństwa, które wpływają na zachowanie, wyjaśnianie dlaczego niesprowokowane działania, które ranią innych są złe.
2. Pokazanie wiedzy na temat wpływu norm społecznych na zachowanie i podejmowanie decyzji, zdolność do poszanowania swoich praw i praw innych osób.
3. Analiza powodów stosowania szkolnych i społecznych zasad (przepisów); ocena jak uczciwość, szacunek, rzetelność oraz współczucie umożliwiają jednostce uwzględnienie potrzeb innych podczas podejmowania decyzji.
4. Ocenienie jak społeczne normy i oczekiwania ze strony przełożonych wpływają na działania i decyzje osobiste, wykazanie osobistej odpowiedzialności etycznej w podejmowaniu decyzji.
5. Zastosowanie etycznej argumentacji do oceny społecznych praktyk; zbadanie jak normy różnych społeczeństw i kultur wpływają na zachowanie i decyzję ich członków.

Podobnie jak w przypadku każdej innej aktywności, podejmowanie decyzji jest umiejętnością, której można się nauczyć; nie ma tutaj znaczenia, czy decyzje, które należy podjąć mają charakter zawodowy czy też osobisty.

Zasada 1: Skoncentruj się na podjęciu dobrej decyzji zamiast na rozważaniu (przypuszczaniu) czy jest ona dobra.

Dobre decyzje i dobre przypuszczenia oczywiście różnią się między sobą. Ktoś może popełnić błąd podejmując potencjalne złą decyzję której rezultaty okazały się pozytywne albo dobrze ją zrozumieć dopiero po podjęciu złej decyzji.

		Decyzja	
		Dobra	Zła
Rezultat	Dobry rezultat	OK	Szczęście
	Zły rezultat	Pech	Okazja do uczenia się

Zasada 2: Ustalanie celów:

Nie bądź Alicją (bohaterka książki Alicja w krainie czarów, autor L. Carroll):

Na widok Alicji Kot uśmiechnął się swym zwyczajem od ucha do ucha.

„Wygląda raczej dobrodusznie - pomyślała Alicja - ale ma jednak bardzo długie pazury i całę mnóstwo zębów, trzeba więc traktować go uprzejmie”.

- Drogi panie Kiciu-Dziwaku - zaczęła raczej nieśmiało, ponieważ nie wiedziała, czy forma ta przypadnie Kotu do gustu. (Kot uśmiechnął się jeszcze szerzej. Widzę, że mu się spodobało” –

pomyślała Alicja). - Czy nie mógłby pan mnie poinformować, którędy powinnam pójść? – mówiła dalej.

- To zależy w dużej mierze od tego, dokąd pragnęłabyś zajść - odparł Kot-Dziwak.

- Właściwie wszystko mi jedno.

- W takim razie również wszystko jedno, którędy pójdziesz. [tłum. Antoni Marianowicz]

Jeśli na wstępie określimy nasze celem, będziemy postępować zgodnie z nimi, zamiast działać w sposób losowy, zależny od okoliczności. Jeśli jesteśmy świadomi tego, że musimy stawiać sobie cele, to będziemy zgodnie z nimi postępować w sposób konsekwentny. Jeśli nie mamy takiej świadomości, będziemy chaotycznie poruszać się w próżni, błędząc jak Alicja.

Można to ująć jeszcze inaczej: im bardziej jest sprecyzowana (zdefiniowana) twoja wizja, tym łatwiej stawiać sobie cele i zadania. To także pomoże ci pozostać skupionym na rzeczach, które pozwolą ci osiągnąć twoje cele.

Jeśli nie wiesz, gdzie chcesz dojść, prawdopodobnie nigdzie nie dotrzesz.

Zasada 3: Przedstawiaj problemy w sposób realistyczny

Musimy przyznać, że nie jesteśmy supermenami, nie mamy nadnaturalnych zdolności. Próbuji więc ustalać cele i przewidywać problemy w maksymalnie realistyczny sposób.

Zasada 4: Nie oszukuj samego siebie

Nie ograniczaj się swoimi założeniami i oczekiwaniami. Bardzo łatwo jest popełnić błędy, jeśli się jest otoczonym wyłącznie ludźmi, którzy zgadzają się z tobą i prawią komplementy, a nigdy nie krytykują.

Zasada 5: Zwracaj uwagę na istotne informacje

Uzyskanie i wykorzystanie istotnych informacji jest istotną pomocą w podejmowaniu właściwej decyzji. Nie opieraj się wyłącznie na początkowych założeniach i oczekiwaniami.

Zasada 6: Zarządzanie niepewnością

Czasem dobrze jest przyznać, że rzeczy nie okazały się takimi, jak oczekiwaliśmy. Dobrym pomysłem jest myślenie na przód i przewidywanie okoliczności, które mogą zablokować twój rozwój. Nie lekceważ przyszłych konsekwencji działań, które możesz podjąć w chwili obecnej.

Zasada 7: Bądź kreatywny; przygotuj alternatywę (plan B)

Pierwsza z możliwości wcale nie musi być najlepsza. Alternatywne propozycje mogą nam pomóc w podjęciu lepszej decyzji. Dlatego dobrze jest tworzyć rozwiązania alternatywne. Im więcej, tym lepiej.

Zasada 8: Bądź świadom tego, że twoje decyzje mają określone konsekwencje

Mamy tendencję do oceniania naszych decyzji w zależności od tego, jak efektywne się one okazały, ale często ignorujemy wynikające z nich konsekwencje. Gdy dochodzimy do oceniania alternatywnych rozwiązań, dobrze jest wziąć pod uwagę nie tylko ryzyko (niepowodzenie), ale i konsekwencje naszych decyzji.

Zasada 9: Realizuj swoje decyzje

Nie odwlekaj raz podjętej decyzji. Żadna decyzja nie jest dobra, zanim jej nie urzeczywistnisz: po decyzji muszą nastąpić działania. Zanim wybierzesz alternatywne rozwiązanie, miej na uwadze jaki jest stopień trudności jego realizacji. Jeśli spędzisz czas na podejmowanie decyzji, która i tak nigdy nie zostanie zrealizowana, to tylko marnujesz swój czas.

Zasada 10: Bądź świadom, że racjonalność to nie wszystko

Racjonalność i rozsądek są i tak zawsze ograniczone naszym własnym ja. To ograniczenie jest powiązane z cechami naszej osobowości jak strach, wstyd itd. Zależnie od tego, jaki mamy rodzaj osobowości i tak będziemy – w ten czy inny sposób – wypaczać zasadę racjonalności.

Rozwój organizacji jest w pewnym stopniu ograniczony, gdy musimy pracować zespołowo. Grupa osób często może podjąć zbiorową decyzję o kierunku działań, które jest przeciwny preferencjom i opiniom wielu jednostek będących członkami tej grupy. Jest to wynikiem konformizmu członków grupy i woli jednostek, by „nie pogarszać sprawy”.

B. *SAMOŚWIADOMOŚĆ* – zastosowanie umiejętności podejmowania decyzji do świadomego radzenia sobie z bieżącymi sytuacjami w szkole i w życiu codziennym.

1. Identyfikowanie wiązki (zbioru) decyzji podejmowanych przez uczniów (nauczycieli) w szkole i dokonywanie właściwych wyborów w interakcji z rówieśnikami.
2. Identyfikowanie i stosowanie poszczególnych etapów procesu podejmowania decyzji, generowanie alternatywnych rozwiązań i ocenianie ich konsekwencje dla różnych sytuacji w szkole i życiu codziennym.
3. Analizowanie, jak umiejętność podejmowania decyzji poprawia nawyki pracy/nauki i ich efektywność, ocenianie strategii opierania się presji zaangażowania się w niebezpieczne lub nieetyczne działania.
4. Ocenianie osobistych umiejętności zbierania informacji, generowania alternatywnych rozwiązań i antycypowanie (przewidywanie) konsekwencji decyzji; stosowanie umiejętności podejmowania decyzji do nawiązywania odpowiedzialnych relacji w pracy i życiu codziennym.
5. Analizowanie jak odpowiedzialne podejmowanie decyzji wpływa na relacje interpersonalne, grupowe i na perspektywy zawodowe.

Efektywne uczenie się zależy przede wszystkim od ciebie, a nie od tego, czego jesteś nauczany.

Jak wiele wiesz o samoświadomości i uczeniu się?

Pozwól teraz na przedstawienie kilku przykładów związanych z nauczaniem:

1. Potrzeby. Czasem to my formułujemy potrzeby, innym razem to potrzeby są nam narzucone; przykładem jest sytuacja, gdy nauczyciele mówią swoim uczniom że ci „powinni” coś zrobić.
2. Potrzeby prowadzą do działania. Rezultatem podjęcia działania powinno być na ogół zdobycie nowej wiedzy i umiejętności poprzez doświadczenie, praktykę lub udział w zajęciach lekcyjnych.
3. Rezultatem naszego działania może być ocena lub ewaluacja. Myśląc o typowym nauczaniu szkolnym, zazwyczaj wiąże się ono ze zdaniem lub nie zdaniem (przedmiotu, testu, zadania).

Możesz sądzić, że na tym się wszystko kończy, ale tak naprawdę dopiero w tym momencie zaczyna się prawdziwy proces nauki. Wszystko zależy od twojej interpretacji informacji zwrotnej (opinii) którą otrzymałeś(aś) od oceniającego (na ogół: nauczyciela). Możesz się czuć rozczarowany i szukać kogoś lub czegoś na kogo(co) możesz zrzucić winę za swoje niepowodzenie, możesz się też czuć rozluźniony(a), ponieważ cały proces uczenia się nie był dla ciebie wyzwaniem. Ale możesz się także wiele nauczyć na podstawie informacji zwrotnej (opinii). Może ona pomóc ci w przeanalizowaniu tego, co chciałeś osiągnąć, co naprawdę osiągnąłeś i jakie masz dalsze możliwości, aby się poprawić.

Jak reagujesz na informacje zwrotne (opinie, oceny)? Co robisz, gdy sprawy nie potoczyły się w kierunku, którego oczekiwałeś? O czym wtedy myślisz?

Myśl o tym, w jaki sposób przyjąć do wiadomości opinię, nawet jeśli jest krytyczna i jak ją wykorzystać do dalszej nauki.

C. *RELACJE INTERPERSONALNE (MIĘDZYLUDZKIE)* – działanie na rzecz dobra wspólnego swojej szkoły i wspólnoty.

1. Zidentyfikowanie i wykonywanie ról, które oddziałują na własną klasę, grupę rówieśników i rodzinę.
2. Zidentyfikowanie i wykonywanie ról, które przyczyniają się do dobra wspólnego szkoły i lokalnej społeczności.
3. Ocena własnego udziału w działaniach na rzecz określonych potrzeb własnej szkoły i lokalnej społeczności.
4. Planowanie, wdrożenie i ocena własnego udziału w działaniach i organizacjach (stowarzyszeniach), które poprawiają atmosferę w szkole i udział w wysiłkach grupowych na rzecz lokalnej społeczności.
5. Współpraca z innymi w planowaniu, wdrażaniu i ocenie projektu, który odpowiada na zidentyfikowane potrzeby własnej szkoły i określonej społeczności.